

www.vcmstudy.ir

یادداشت
نفت و گاز

هدف‌گیری صحیح در سیاست‌گذاری مصرف انرژی حمل‌ونقل سبک کشور

تاریخ انتشار: ۲۰ مرداد ۱۳۹۸

هدف‌گیری صحیح در سیاست‌گذاری مصرف انرژی حمل‌ونقل سبک کشور

مصرف بنزین در کشور بالغ بر ۹۵ میلیون لیتر در روز است. بنزین عمدتاً به مصرف خودروهای شخصی، موتورسیکلت‌های شخصی، تاکسی، وانت، کامیونت و پیک‌های موتوری می‌رسد. تعداد خودروهای شخصی و موتورسیکلت‌های شخصی که از بنزین تنها برای مصارف رفاهی و جابجایی خانوار استفاده می‌کنند، تقریباً به ۲۰ میلیون دستگاه می‌رسد که ۱۷ میلیون دستگاه مربوط به خودروها و ۳ میلیون دیگر مربوط به موتورسیکلت‌هاست. تعداد تاکسی، وانت، کامیونت و پیک‌های موتوری که از بنزین برای مصارف خدماتی استفاده می‌کنند، حدود ۵ میلیون دستگاه برآورد می‌شود. با توجه به گزارش «مسئله بنزین، رویکردها و مخاطرات» مرکز پژوهش‌های مجلس و برآوردهای دیگر، میزان مصرف بنزین بین دو گروه رفاهی و خدماتی تقریباً مساوی است.

قیمت بنزین در کشور ایران حدود ۴ سال است که ثابت بوده و در قیمت‌های بالا و پایین جهانی بنزین تغییری نکرده است. این در حالیست که قیمت بنزین به دلیل تغییرات قیمت نفت و تقاضا، تغییرات بسیاری طی این ۴ سال داشته است. کشور ایران نیز تا سال گذشته مجبور به واردات بنزین بود و هزینه‌گرافی جهت پایین نگه داشتن قیمت بنزین داخل نسبت به قیمت جهانی بنزین داد. از طرفی با راه‌اندازی کامل پالایشگاه ستاره خلیج فارس، کشور ایران دارای مازاد تولید بنزین است و می‌تواند آن را با قیمت جهانی که چند برابر قیمت داخلیست، صادر کند. بر اساس برآورد سازمان برنامه و بودجه، مقدار عدم‌النفع دولت از پایین نگه داشتن قیمت بنزین در داخل، معادل ۱۲۴ هزار میلیارد تومان در سال جاری است. این عدد با فرض قیمت ۸۰۰۰ تومانی دلار محاسبه شده در حالیکه قیمت دلار نیمایی با بازار یکسان شده است. لذا با فرض قیمت ۱۱۰۰۰ تومان دلار، یارانه پنهان بنزین در ایران معادل ۱۷۰ هزار میلیارد تومان در سال جاری خواهد بود. پایین بودن قیمت بنزین در ایران باعث می‌شود که هزینه رفاه و بعضی خدمات در کشور پایین بماند. اما آیا این میزان از آسایش ارزش هزینه ۱۷۰ هزار میلیارد تومانی در سال را دارد؟

برای کاهش یارانه پنهان بنزین می‌بایست قیمت آن را افزایش داد یا آن را با چیز دیگری جایگزین کرد. راهکار جایگزینی تا کنون نتیجه بسیار خوبی در کشور داشته است. جایگزین‌هایی نظیر مترو، خدمات یکپارچه الکترونیک، CNG و ... اثرگذاری قابل توجهی در طی سال‌های گذشته داشته‌اند. سوخت جایگزین CNG به‌تنهایی توانسته است مصرف بنزین را در حدود ۲۰ میلیون لیتر در روز کاهش دهد و جایگزین بنزین وارداتی طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۶ شود.

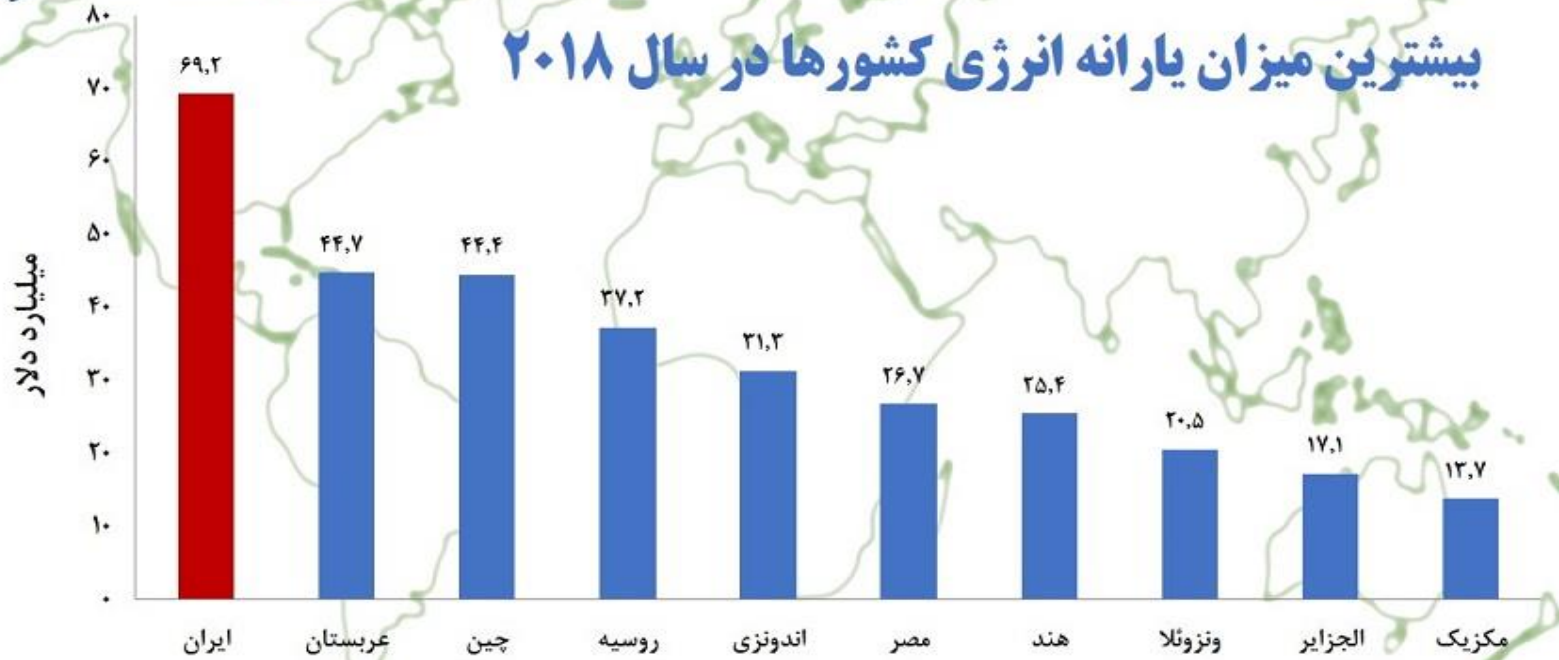
یادداشت

نفت و گاز

هدف‌گیری صحیح در سیاست‌گذاری مصرف انرژی حمل‌ونقل سبک کشور

مرکز مطالعات زنجیره ارزش

Source: IEA

VCMStudy.ir

یادداشت

نفت و گاز

www.vcmstudy.ir

هدف‌گیری صحیح در سیاست‌گذاری مصرف انرژی حمل‌ونقل سبک کشور

هم‌اکنون نیز می‌تواند جایگزینی برای بنزین تولید داخل باشد تا فرصت صادرات آن را برای کشور به ارمغان بیاورد. مصرف هر متر مکعب CNG در کشور می‌تواند مصرف بنزین را یک لیتر کاهش داده و فرصتی به ارزش حداقل ۳۰۰۰ تومان برای کشور داشته باشد. در سال‌های گذشته بسیاری از خودروهای کشور دوگانه‌سوز شده‌اند که تعداد آن‌ها در حال حاضر به ۴ میلیون دستگاه می‌رسد. از آنجایی که توسعه CNG مانند هر سوخت دیگری نیاز به زیرساخت و فرهنگسازی دارد، می‌بایست تمرکز بیشتر را بر بخشی که اثر بزرگتری دارد، گذاشت. از این رو خودروهای خدماتی که تعداد آن‌ها بسیار کمتر و مصرف بنزین آن‌ها معادل خودروهای شخصی است، در اولویت گازسوز کردن هستند. لذا با دوگانه‌سوز شدن ۲ تا ۳ میلیون خودروی تک‌سوختی از خودروهای خدماتی، تمامی آن‌ها دوگانه‌سوز شده و نصف مصرف بنزین کشور به شدت تحت تأثیر این موضوع، کاهش می‌یابد. برای مصرف بنزین آن‌ها نیز می‌توان مشابه طرح پیمایشی که برای خودروهای سنگین اجرا شد، طرح دیگری اجرا کرد که بنزین ارزان را به ازای پیمایش به آن‌ها تخصیص دهد.

درباره نیم دیگر مصرف بنزین که در خودروها و موتورسیکلت‌های شخصی می‌سوزد، راهکار سهمیه‌بندی و قیمت‌گذاری پلکانی، راهکار منطقی‌تری است زیرا برای توسعه سوخت‌های جایگزین نیاز به سرمایه‌گذاری زیاد توسط دولت و مردم است. لذا می‌بایست در ابتدا برای مصارف متعادل خانوارها، سهمیه‌ای به صاحب هر خودرو اختصاص یابد و مصارف مازاد با قیمت پلکانی محاسبه شود. بر اساس گزارش «مسئله بنزین، رویکردها و مخاطرات» مرکز پژوهش‌های مجلس، ۶ دهک اول کشور، کمتر از ۶۰ لیتر در ماه مصرف می‌کنند. لذا سهمیه ۶۰ لیتر در ماه برای صاحب هر خودرو می‌تواند ۶ دهک را پوشش دهد. دهک‌های بالاتر نیز می‌بایست به ازای هر ۱۰ لیتر مصرف بیشتر، ۲۰۰ تومان بر قیمت هر واحد بنزین به صورت مازاد بپردازند.

مرکز مطالعات زنجیره ارزش معتقدست که سیاست‌گذاری در بخش حمل‌ونقل سبک نباید خللی در اقتصاد و روال عادی زندگی مردم ایجاد کند و باید سهم هزینه‌های حمل‌ونقل در سبد خانوار ثابت بماند. لذا در مورد مصارفی از بنزین که بر اقتصاد تأثیرگذار است، سیاست جایگزینی با CNG و برای مصارف رفاهی، سیاست قیمت‌گذاری پلکانی را پیشنهاد می‌کند. از این رو قیمت بنزین تنها و تنها برای پرمصرف‌ها افزایش خواهد یافت که می‌بایست هزینه آلودگی هوا و عدم‌انفع دولت را بیشتر از سایرین بپردازند. برآورد می‌شود که اجرای قیمت‌گذاری پلکانی برای خودروها و موتورسیکلت‌های شخصی، حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان برای کشور عایدی داشته باشد که معادل ۲٪ از بودجه عمومی و معادل ۷٪ از کسری بودجه سال ۹۸ است.

یادداشت

نفت و گاز

www.vcmstudy.ir

امیدواریم از مطالعه این سند، استفاده مفید برده باشید
نقطه نظرات، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق ایمیل زیر با ما در میان بگذارید

VCMStudy@gmail.com